

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Prawa Podstawowe](#) > [Italy](#)

Najlepsze praktyki państw członkowskich w zakresie Karty praw podstawowych

Autor treści:

Włochy

Włochy

Stosowanie i znajomość Karty.

Polityka rządu propagująca stosowanie i znajomość Karty wśród prawodawców, administracji, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości

1. Włoska Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (Scuola Superiore della Magistratura)

Kluczową rolę w szkoleniu kadr wymiaru sprawiedliwości pełni ustanowiona dekretem legislacyjnym nr 26 z dnia 30 stycznia 2006 r. Szkoła Sądownictwa i Prokuratury – zapewnia ona wykonywanie prawa oraz egzekwowanie obowiązku pracowników wymiaru sprawiedliwości w zakresie szkolenia zawodowego. Oferuje jednak również swoje programy szkoleniowe izbom adwokackim, organizując wspólne kursy.

Szkoła ta kładzie duży nacisk na realizację celu, jakim jest szkolenie i doskonalenie zawodowe sędziów i prokuratorów (*magistrati*), aby usprawnić współpracę międzynarodową i poprawić znajomości systemów prawnych.

Jest ona jedyną instytucją zapewniającą doskonalenie zawodowe i szkolenie sędziów i prokuratorów. Odpowiada w szczególności za:

- organizację seminariów w ramach doskonalenia zawodowego oraz seminariów szkoleniowych dla sędziów i prokuratorów oraz innych prawników praktyków (według potrzeb);
- zapewnienie podstawowego kształcenia zawodowego i doskonalenia zawodowego sędziom honorowym;
- organizowanie kursów szkoleniowych dla sędziów i prokuratorów ubiegających się o wyższe stanowiska w sądach pierwszej lub drugiej instancji;
- szkolenie sędziów i prokuratorów zajmujących stanowiska kierownicze i stanowiska średniego szczebla w strukturach sądowych;
- szkolenie sędziów i prokuratorów, którym powierzono zadania szkoleniowe;
- prowadzenie zdecentralizowanych działań szkoleniowych;
- współpraca w zakresie działań związanych z prowadzeniem aplikacji sądowych zgodnie z wytycznymi wydanymi przez Najwyższą Radę Sądownictwa (Consiglio superiore della magistratura) i z uwzględnieniem propozycji rad sądownictwa;
- organizacja, na wniosek właściwego organu rządowego, szkolenia dla zagranicznych sędziów i prokuratorów przebywających we Włoszech lub uczestniczących w szkoleniu prowadzonym w ramach Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości lub w ramach projektów Unii Europejskiej i innych państw lub instytucji międzynarodowych lub wdrażanie programów Ministerstwa Spraw Zagranicznych i koordynacja działań szkoleniowych skierowanych do włoskich sędziów i prokuratorów i organizowanych przez inne państwa lub instytucje międzynarodowe na temat organizacji i funkcjonowania

systemu wymiaru sprawiedliwości;

- współpraca – na wniosek właściwego organu rządowego – w działaniach związanych z organizacją i funkcjonowaniem systemu wymiaru sprawiedliwości w innych państwach;
- realizowanie programów szkoleniowych we współpracy z podobnymi strukturami innych podmiotów instytucjonalnych lub samorządu zawodowego;
- publikacja badań i opracowań na tematy objęte programem szkoleń;
- organizacja inicjatyw i wymian kulturalnych, spotkań studyjnych i badań naukowych w związku z działalnością szkoleniową;
- organizowanie seminariów, w tym na podstawie specjalnych umów lub konwencji regulujących związane z tym koszty, dla prawników praktyków lub osób pobierających naukę w specjalistycznych szkołach prawniczych.

Szkoła Sądownictwa i Prokuratury organizuje coroczne kursy doskonalenia zawodowego w zakresie prawa europejskiego oraz, w szczególności, „praw ustanowionych w Karcie”. Kursy te są otwarte dla wszystkich sędziów i prokuratorów, a w niektórych przypadkach również dla adwokatów. Program kursów obejmuje zarówno aspekty merytoryczne, jak i językowe.

Metoda ta jest właściwa, ponieważ szkolenie na temat Karty i jej stosowania na szczeblu krajowym ma miejsce przy okazji omawiania kwestii ochrony praw podstawowych w niej przewidzianych. Najlepszą praktyką jest zatem szczególne podkreślenie odniesienia do prawa zapisanego w Karcie praw podstawowych UE wraz z omówieniem sposobu jego włączenia do prawa krajowego.

Program doskonalenia zawodowego na 2022 r. przewiduje omawianie Karty praw podstawowych w ramach kursów poświęconych ochronie danych osobowych, systemowi źródeł prawa, cyfryzacji, sprawiedliwości, prawom, prawom podstawowym i prawu europejskiemu, zniestawieniu i nawoływaniu do nienawiści oraz sztucznej inteligencji i przepisom prawa.

2. Krajowy punkt kontaktowy ds. Karty praw podstawowych UE

Zgodnie z życzeniem Komisji Europejskiej i Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej ówczesna minister sprawiedliwości Marta Cartabia wyznaczyła profesor Palminę Tanzarellę jako punkt kontaktowy Włoch ds. Karty praw podstawowych. Jednym z zadań punktu kontaktowego jest propagowanie Karty, zwiększanie jej znajomości, a w rezultacie zapewnienie jej skuteczniejszego stosowania. Do pełnienia tej funkcji wybrano osobę, która pracuje w administracji publicznej i może liczyć na szczególną współpracę wewnętrzną z Ministerstwem Sprawiedliwości i środowiskiem akademickim.

Punkt kontaktowy zapewni i będzie zapewniać nowy wymiar propagowania i zwiększania znajomości Karty dzięki regularnie planowanym i realizowanym inicjatywom. W tym celu pracę punktu kontaktowego wspiera jednostka personelu ds. koordynacji międzynarodowych działań na rzecz praw człowieka (Coordinamento dell'attività internazionale in tema di diritti umani, AIDU), którą utworzono w grudniu 2021 r. w strukturach Departamentu Spraw Sądowych (Dipartimento per gli affari di giustizia, DAG) Ministerstwa Sprawiedliwości. [Jest to bezprecedensowa inicjatywa](#), realizowana również w celu osiągnięcia założeń europejskiej strategii na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE. Działania tej jednostki będą się koncentrować – w ramach kompetencji Ministerstwa Sprawiedliwości – na europejskich obszarach tematycznych dotyczących praw podstawowych, praw obywateli oraz swobodnego przepływu osób.

3. Kursy uniwersyteckie

Ochrona praw podstawowych jako czynnik integracji europejskiej jest obecnie obowiązkowym elementem kursów prawa na uniwersytetach, w szczególności kursów z zakresu prawa konstytucyjnego i prawa UE dla zaawansowanych. Z punktu widzenia wielopoziomowej ochrony praw Karta praw podstawowych i jej wykładnia przez sądy krajowe i Trybunał Sprawiedliwości stanowią istotny element szkolenia przyszłych prawników i ekonomistów. Z tego powodu w ostatnich latach nastąpił znaczący wzrost liczby kursów specjalistycznych.

W szczególności, jak wynika z najnowszego badania przeprowadzonego w grudniu 2021 r. przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych (Ministero dell'Università e della Ricerca, MUR), wydziały prawa, nauk

politycznych i ekonomii zarówno uczelni państwowych, jak i prywatnych, oferują około 550 kursów, w tym część w języku angielskim.

W przypadku większości tych kursów ochrona praw podstawowych jest omawiana w sposób ogólny, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dialog między trybunałami konstytucyjnymi a ponadnarodowymi trybunałami europejskimi stosującymi własne karty. Kazusy dostarczają słuchaczom narzędzi, których potrzebują, aby zrozumieć, w jaki sposób karty te i orzecznictwo wzajemnie się przenikają. Dzięki temu Karta praw podstawowych jest omawiana w sposób szczegółowy, również w kontekście jej stosowania.

Karta znajduje się również w programie kursów poświęconych takim tematom jak prawo imigracyjne, informacyjne i komunikacyjne, prawo ochrony środowiska, europejskie prawo karne i procesowe, europejskie prawo administracyjne, pluralizm religijny, europejskie prawo podatkowe oraz europejskie prawo pracy.

4. Najlepsze praktyki na rzecz skutecznej współpracy między organami krajowymi a społeczeństwem obywatelskim mające na celu ułatwianie zgłaszania się ofiar dyskryminacji i udzielania im wsparcia

Biorąc pod uwagę fakt, że zakaz dyskryminacji stanowi podstawę Karty praw podstawowych, w jej propagowanie zaangażowane są również organy krajowe zajmujące się tą kwestią.

Warto wspomnieć o [Krajowym Urzędzie ds. Walki z Dyskryminacją Rasową](#) (Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali, UNAR), utworzonym w strukturach Kancelarii Prezesa Rady Ministrów dekretem legislacyjnym nr 215 z dnia 9 lipca 2003 r. (wdrażającym dyrektywę 2000/43/WE wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne).

Urząd ten odpowiada za zapewnienie prawa do równego traktowania wszystkim osobom bez względu na pochodzenie etniczne lub rasowe, wiek, przekonania religijne, orientację seksualną, tożsamość płciową lub niepełnosprawność. Działa w sposób autonomiczny i bezstronny, a od kilku lat z uwagą monitoruje również skutki nawoływania do nienawiści o charakterze dyskryminacyjnym, w tym w internecie, oraz działania mające przeciwdziałać temu procederowi.

Zadania ustawowe urzędu są następujące:

- udzielanie pomocy w toczących się postępowaniach sądowych lub administracyjnych osobom, które uważają, że zostały pokrzywdzone w wyniku zachowań dyskryminujących, przy czym pomoc taka przyjmuje formy określone w art. 425 włoskiego kodeksu postępowania cywilnego;
- prowadzenie – z należyтым poszanowaniem uprawnień i funkcji organu wymiaru sprawiedliwości – dochodzeń w celu ustalenia, czy dopuszczono się dyskryminacji;
- zachęcanie podmiotów publicznych i prywatnych, w szczególności stowarzyszeń i podmiotów zajmujących się zwalczaniem dyskryminacji, do wprowadzenia specjalnych środków, w tym projektów działań pozytywnych mających na celu zapobieganie niekorzystnym sytuacjom związanym z dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne lub rekompensowanie takich sytuacji;
- zwiększanie – w jak największym stopniu – wiedzy na temat obowiązujących instrumentów zapewniających ochronę, w tym poprzez podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zasady równego traktowania i prowadzenie kampanii informacyjnych;
- wydawanie zaleceń i opinii na temat kwestii dotyczących dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz przedstawianie propozycji zmian obowiązujących przepisów;
- opracowywanie corocznego sprawozdania dla Parlamentu na temat skutecznego stosowania zasady równego traktowania i skuteczności mechanizmów ochrony oraz corocznego sprawozdania z działalności dla Prezesa Rady Ministrów;
- propagowanie analiz, badań, kursów szkoleniowych i wymiany doświadczeń, w tym we współpracy ze stowarzyszeniami i podmiotami zajmującymi się zwalczaniem dyskryminacji, z innymi organizacjami pozarządowymi działającymi w tej dziedzinie oraz z wyspecjalizowanymi instytucjami prowadzącymi badania statystyczne, również w celu opracowania wytycznych mających na celu zwalczanie dyskryminacji.

W ramach Departamentu ds. Równych Szans w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów utworzono również rejestr

stowarzyszeń i podmiotów zajmujących się zwalczaniem dyskryminacji i propagowaniem równego traktowania (art. 6 dekretu legislacyjnego nr 215/2003).

Ministerstwo Sprawiedliwości uczestniczyło i obecnie uczestniczy w wielu projektach o charakterze analityczno-interwencyjnym koordynowanych przez UNAR, których celem jest aktualizacja i rozwój praktyk i narzędzi służących zapobieganiu rasizmowi, ksenofobii i innym formom nietolerancji szerzonej poprzez nawoływanie do nienawiści, w tym w internecie, oraz skutecznemu zwalczaniu tych zjawisk. Przykładami takich projektów są:

- projekt CO.N.T.R.O. – „COunter Narratives against Racism Online” (2018–2020) – opracowany i koordynowany przez UNAR we współpracy z Instytutem Badań Społecznych (Istituto per la Ricerca Sociale, IRS); celem tego wspieranego i sfinansowanego przez Komisję Europejską projektu była promocja ukierunkowanej kampanii informacyjnej i uświadamiającej przeciwko rasizmowi w internecie oraz stworzenie warunków do założenia Obserwatorium Mediów i Internetu (UNAR) z udziałem kluczowych podmiotów instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych działających na rzecz walki z tym zjawiskiem;
- projekt REASON – „REAct in the Struggle against ONline hate speech” (realizowany od 2020 r.), którego celem jest stworzenie krajowego ośrodka koordynacji (Cabina di Regia Nazionale) na rzecz zwalczania przestępstw z nienawiści oraz nawoływania do nienawiści w internecie, aby pomóc w koordynacji działań i wymianie doświadczeń we współpracy z Obserwatorium na rzecz Ochrony przed Aktami Dyskryminacji (Osservatorio per la sicurezza contro gli atti discriminatori, OSCAD), Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Edukacji, Urzędem ds. Gwarancji Komunikacyjnych (Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni, AGCOM) oraz organizacjami trzeciego sektora, w tym: Carta Di Roma, Lunaria, Arci, Amnesty Italia, Cospe oraz Arcigay.

Głównym zadaniem ośrodka koordynacji jest opracowanie krajowego planu strategicznego na rzecz walki z przestępstwami z nienawiści i nawoływaniem do nienawiści.

5. Polityka adresowana do szkół. Ogólnie: edukacja

Mając na uwadze, że zwiększanie znajomości Karty jest przydatne i konieczne, aby zachęcić młodsze pokolenia do głębokiej refleksji nad wspólnymi wartościami, umieszczając jednocześnie człowieka i godność ludzką w centralnym punkcie procesu budowania społeczeństwa integracyjnego, w szkołach realizowanych jest szereg inicjatyw. Na przykład:

„La Carta europea dei diritti a un milione di studenti” (Karta praw podstawowych Unii Europejskiej dla miliona uczniów) – był to projekt realizowany wspólnie przez Parlament Europejski, Komisję Europejską i włoski rząd we współpracy z Ministerstwem Edukacji, środowiskiem uniwersyteckim i badawczym oraz włoską pocztą (Poste Italiane). W ramach tego projektu milionowi uczniów ostatnich dwóch klas szkół średnich przekazano egzemplarz Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;

„La Carta di Nizza fra diritti umani e cittadinanza” (Karta praw podstawowych Unii Europejskiej: między prawami człowieka a obywatelstwem) – konkurs propagowany przez Ministerstwo Edukacji, którego głównym celem było zachęcenie dzieci do lektury Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i refleksji nad jej zastosowaniem w praktyce. W szczególności treść Karty była omawiana poprzez porównania z międzynarodowymi konwencjami i traktatami dotyczącymi praw człowieka, takimi jak Powszechna deklaracja praw człowieka.

Narzędzia, które pomagają lepiej zrozumieć Kartę, i sytuacje, w których ma ona zastosowanie

W 2019 r. Ministerstwo Sprawiedliwości rozpoczęło realizację projektu „EJNita” [EJN – Italian Network: Building Bridges (Europejska Sieć Sądowa we Włoszech: budowanie mostów)], współfinansowanego przez Komisję Europejską (umowa o udzielenie dotacji nr 831373), którego celem było wzmocnienie i zwiększenie skuteczności Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych. Projekt ten stanowi odpowiedź na potrzebę zwiększenia znajomości narzędzi współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w sferze prawnej lub zawodowej.

W efekcie jego realizacji powstał [portal ALDRICUS](#), na którym prowadzony jest blog zawierający informacje i materiały z tej dziedziny (normy, orzecznictwo krajowe, międzynarodowe i ponadnarodowe, linki do

odpowiednich stron). Portal ALDRICUS jest również narzędziem służącym propagowaniu Karty i zwiększaniu jej znajomości, w szczególności dzięki informowaniu o ukierunkowanych szkoleniach. Na przykład 22 lutego 2021 r. poinformowano o szkoleniu pt. „La protezione transfrontaliera degli adulti con disabilità cognitive in Italia e Spagna” (Ochrona transgraniczna osób dorosłych z zaburzeniami funkcji poznawczych we Włoszech i Hiszpanii).

Ministerstwo Sprawiedliwości poświęciło propagowaniu [Karty specjalną stronę](#), na której znajduje się tekst Karty w języku włoskim, jak również link odsyłający do strony internetowej Komisji Europejskiej zawierającej wyjaśnienie postanowień Karty.

Stosowanie i promowanie instrumentów opracowanych na podstawie Karty przez inne państwa UE lub przez inne zainteresowane strony w UE

Kadry wymiaru sprawiedliwości we Włoszech mogą korzystać z licznych inicjatyw szkoleniowych i edukacyjnych organizowanych przez instytucje szkoleniowe we współpracy z partnerami europejskimi [instytucjami europejskimi, na przykład Agencją Praw Podstawowych (FRA), lub innymi państwami europejskimi]. Na przykład w 2021 r. Szkoła Sądownictwa i Prokuratury ogłosiła kilka zaproszeń do składania ofert w tym zakresie. Były one wynikiem inicjatyw realizowanych z udziałem zainteresowanych stron z UE – niemieckiej Akademii Prawa Europejskiego (Europäische Rechtsakademie, ERA); francuskiej Krajowej Szkoły Sądownictwa (École nationale de la magistrature, ENM) oraz EJTN.

Współpraca z zainteresowanymi stronami w celu promowania stosowania i znajomości Karty praw podstawowych UE

Przykłady współpracy między obrońcami praw a organami krajowymi, które przyczyniają się do zwiększenia znajomości i stosowania Karty

Instytucje, których zadaniem jest obrona praw człowieka, są uprawnione do korzystania z funduszu przeznaczonego na finansowanie działań mających na celu rozpowszechnianie treści Karty praw podstawowych na mocy włoskiej ustawy budżetowej z 2001 r. (art. 1 ust. 573 ustawy nr 178 z 2021 r.). Fundusz ten, zarządzany przez Ministerstwo Sprawiedliwości, wynosi po 2 mln euro na rok 2021 i rok 2022 i jest przeznaczony na wysokiej jakości projekty szkoleniowe, które propagują kulturę sądową w zakresie międzynarodowego prawa karnego i praw człowieka. Kryteria dostępu do środków funduszu ustalono dekretem Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Gospodarki i Finansów, uznając za priorytetowy wymóg wieloletniego prowadzenia udokumentowanej działalności w zakresie współpracy, doradztwa i współdziałania z organami i instytucjami międzynarodowymi.

Przykłady współpracy między organami krajowymi a środowiskiem akademickim, które przyczyniają się do zwiększenia znajomości i stosowania Karty

Organy krajowe ściśle współpracują z trzema włoskimi sądami najwyższymi, w szczególności z Trybunałem Konstytucyjnym (Corte costituzionale), Najwyższym Sądem Kasacyjnym (Corte Suprema di Cassazione) oraz Radą Stanu (Consiglio di Stato).

Wydział ds. badań Trybunału Konstytucyjnego publikuje coroczne sprawozdanie zawierające zestawienie i wyjaśnienie wykładni Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w odniesieniu do zasad konstytucyjnych. [Ostatnią edycję sprawozdania](#) pt. „L'applicazione della Carta dei diritti fondamentali dell'Unione europea nella giurisprudenza della Corte costituzionale” (Stosowanie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego) opublikowano w czerwcu 2021 r.

[Wydział ds. badań Najwyższego Sądu Kasacyjnego](#) zapewnia dostęp do najważniejszych orzeczeń, w tym do orzecznictwa międzynarodowego i europejskiego.

Przykłady inicjatyw pozarządowych promujących stosowanie i znajomość Karty w danym kraju

Krajowa Izba Adwokacka (Associazione Nazionale Forense, ANF) należy do partnerstwa europejskiego działającego pod przewodnictwem bułgarskiej organizacji Lawyers for Human Rights Foundation, zrzeszającej również inne podmioty, takie jak Confprofessioni (konfederacja, której ANF jest członkiem), Izba Adwokacka w Mediolanie, Uniwersytet w Burgos oraz hiszpańska Generalna Rada Adwokacka (Consejo General de la Abogacía Española). Lider tego partnerstwa i jego partnerzy zwyciężyli w europejskim przetargu mającym na celu wspieranie międzynarodowych projektów szkoleniowych dla kadr wymiaru sprawiedliwości w zakresie prawa cywilnego, karnego lub praw podstawowych (JUST-JTRA-EJTR-AG-2017).

Projekt Lawyers4Rights miał następujące cele: propagowanie wiedzy na temat genezy, celu i zakresu Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, podkreślenie jej znaczenia w reagowaniu na problemy związane z ochroną w kontekście migracji i terroryzmu, podniesienie świadomości beneficjentów na temat sposobu stosowania Karty na szczeblu krajowym, zacieśnienie współpracy między poszczególnymi zawodami prawniczymi oraz pogłębienie zrozumienia podstawowych elementów prawa UE mającego zastosowanie w każdym kontekście krajowym.

24 czerwca 2022 r. odbyła się konferencja podsumowująca, na której przedstawiono wyniki projektu i główne wnioski dotyczące poziomu świadomości prawników i stosowania Karty praw podstawowych.

Treść projektu można znaleźć pod adresem: <https://lawyers4rights.eu/>

Do rozpowszechnienia treści Karty i zwiększenia jej znajomości przyczyniło się również wiele innych spontanicznych inicjatyw, takich jak organizowane przez środowisko akademickie szkolenia i specjalistyczne seminaria, artykuły publikowane w czasopiśmie i dziennikach prawniczych, a także wymiana poglądów w ramach różnego rodzaju list dyskusyjnych, do których zapisują się przedstawiciele zawodów prawniczych.

■ Ostatnia aktualizacja: 21/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.